

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. III. An, & in quo actu intellectûs essentia prædestinationis consistat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Ab intellectu, distinguitur tamen in adæquate, vel saltem quoad munia; & hæc distinctio sufficit ut ad eius applicationem requiratur usus ab electione distinctus. Unde ad confirmationem, distinguo Majorem. Est imperium, quoad munus dirigentis, nego Majorem. Et distinguo Minorem; sequitur ad imperium, ut dirigens, concedo Minorem. Ut exequens, nego Minorem, & Consequentiam.

41 Dices, Inter imperium ut dirigens & exequens, non est virtualis adæquata distinctio, sed vel in adæquata virtualis, vel solum quoad munia. Ergo nequit inter duas istas rationes media. Ergo nequit inter duas istas rationes media. Ergo nequit inter duas istas rationes media. Ergo nequit inter duas istas rationes media.

42 Sel nego Consequentiam, nam inter gratiam & meritum, & ut justificantem, solum est distinctio rationis; & tamen mediant inter utrumque conceptum dispositiones ultimarum, disponentes ad unum, & supponentes aliud, ut docent Thomista in materia de justificatione, & confitentia ipsemet Vasquez. Item intellectio ut distinctio, solum ratione differt à seipsa ut est contemplatio; & tamen inter illos conceptus mediat verbum realiter distinctum. Denique paternitas divina, ut forma hypostatica, in adæquate solum distinguitur à seipsa ut referente; & tamen inter illam, ut constituentem personam, & referentem, mediat generatio, quæ pro eo quod dicit in recto, virtualiter adæquate à paternitate distinguitur, ut ostendimus Tractatu sequenti. Non debet ergo inconveniens censeri, quod inter imperium divinum ut dirigens, & ipsum ut exequens, mediet usus adæquate distinctus ab illo, est inter illos duos conceptus sola inveniat in adæquata distinctio.

Argumenta quæ militent contra secundam conclusionem, & quæ probant, præter iudicium regulans electionem, non dari in Deo nec in nobis imperium regulans usum & executionem, Tractatu præcedenti proposita sunt, & soluta, & de hoc iterum erit agendum in Tractatu de actibus humanis, ubi de prædicto actu imperii fuisse differunt & disputant nostri Thomista contra Recentiores.

ARTICULUS III.

An, & in quo actu intellectus essentia prædestinationis consistat.

43 Examina actibus ad negotium prædestinationis ex parte voluntatis & intellectus divini requisitis, restat investigandum in quo ex illis essentia prædestinationis consistat: circa quod duæ occurrunt difficultates, breviter hic resolvendæ. Prima est generalis: an scilicet prædestinatio consistat essentialiter in actu intellectus, aut voluntatis, vel utriusque simul? Secunda specialis: supposito enim quod prædestinatio formaliter & essentialiter in actu intellectus sita sit, adhuc restat discutiendum, an talis actus sit iudicium regulans electionem, vel imperium regulans usum & executionem?

44 Prima sententia docet essentiam prædestinationis in actu voluntatis eligentis aliquos ad gloriam, & media ad eius consecutionem; conno-

At tando tamen ordinem ad intellectum ordinantem, & conferentem media inter se & cum fine, formaliter consistere. Ita Vasquez disp. 87. ca. 3. & plures alii ex Recentioribus, sequentes Scotum, D. Bonaventuram, Gregorium & Aureolum in 1. dist. 4. In quam etiam sententiam ut probabilior inclinatur Suarez lib. 1. de essentia prædestin. cap. 17.

Secunda in utroque actu essentiam prædestinationis ex æquo constituit. Pro qua referuntur A. lenfis, Egidius, Marfilus, Petrus de Tarantasia; & ex Recentioribus, eam ut probabilior amplexatur Herice, pro illa referens Molinam & Beccanum.

Tertia quæ est communis in Schola D. Thoma, in actu intellectus adæquate essentiam prædestinationis consistere docet; licet supponat & connotet actum voluntatis, qui est electio mediocorum ad finem. Ita Capreolus, Ferrariensis, Cajetanus, Bannez, Gonzales, Alvarez, & alii quos referunt & citant Salmanticenses, & Joannes à S. Thoma: eamque etiam tenent ex Patribus Societatis Bellarminus, Granado, Ruiz, & alii quos supra citavimus: quamvis aliqui ex illis in iudicio regulante electionem, Thomista verò in imperio regulante usum & executionem, essentiam prædestinationis constituent.

§. I.

Resolvitur prima difficultas, & prædestinationem in actu intellectus, non autem voluntatis formaliter consistere demonstratur.

45 Dico primo: quamvis prædestinatio actus voluntatis præsupponat & connotet, essentialiter tamè in recto, in actu intellectus consistit.

Prima pars conclusionis est certa, eamque Adversariorum argumenta inferius subjicenda suadent; & insuper potest probari ex eo quod prædestinatio est libera & efficax ordinatio, quæ per convenientiam & efficaciam media Deus destinat seu transmittit creaturam rationalem in vitam æternam: At nulla ordinatio ad intellectum pertinens est per se libera, & efficax ad aliquem effectum, sed solum ut conjuncta divinæ volitioni & electioni: quia cum voluntas in agente intellectuali sit primum liberum, & primum movens quoad exercitium, est prima radix totius libertatis & efficaciam quæ in actibus intellectus reperitur. Ergo prædestinatio actum voluntatis præsupponit & connotat. Adde quod prædestinatio, ut infra dicemus, essentialiter consistit in actu imperii: At imperium actum voluntatis (mediocorum scilicet electionem; ex qua habet efficaciam) supponit & connotat. Ergo & prædestinatio.

46 Probatur ergo secunda pars, de qua solum est difficultas & controversia. Primum quia prædestinatio est pars providentiæ, est enim perfectissima providentiæ, quæ creaturæ rationalis ad æternam beatitudinem efficaciter ordinatur: Sed providentiæ, licet supponat & connotet actum voluntatis, essentialiter consistit in actu intellectus, ut fuse ostendimus Tractatu præcedenti. Ergo & prædestinatio. Hanc rationem tangit D. Thomas quæst. 6. de verit. art. 1. his verbis: Sicut providentiæ consistit in actu rationis, sicut & prudentiæ cuius est pars, eo quod solius rationis est dirigere vel ordinare; ita etiam prædestinatio in actu rationis consistit dirigentis & ordinantis in finem.

47 Secundò probatur ex Augustino de bono per-

Disp. 8. art. 2.

47

47 *Severantia* cap. 14, ubi ait: *Hac prædestinatio Sanctorum, nihil aliud est quam præscientia & preparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur quicumque liberantur.* At præscientia ad intellectum pertinet, ut per se est manifestum; & etiam preparatio non passiva ut patitur, sed agentis ut agat, ad intellectum spectat; ut expressè docet D. Thomas quæst. 6. de veritate art. 1. ad 8. & 12. Et in hac quæstione art. 2. ad 3. ubi sic ait: *Duplex est preparatio, quædam patientis ut patitur, & hæc preparatio est in preparato; alia est agentis ut agat, & hæc est in agente; & talis preparatio prædestinatio est, prout agens per intellectum dicitur se preparare ad agendum, in quantum præconcepit rationem operis faciendi.* Ergo prædestinatio non in actu voluntatis, sed intellectus, essentialiter & in recto consistit.

48 Denique suadet eadem pars. Prædestinatio essentialiter est ordinatio creature rationalis ad gloriam: quocirca D. Thomas illam definiens ait esse transmissionem creature rationalis in vitam æternam, & prædestinati in scriptura sacra, *Præordinati* appellantur: juxta illud Actuum 13. *Crediderunt quotquot erant præordinati ad vitam æternam.* Sed ordinare ad intellectum pertinet, & non ad voluntatem: Ergo & prædestinatio. Major patet, Minor verò probatur multipliciter. Primò ex Aristotele 2. *Metaph.* cap. 2. dicente quòd *Sapientis est ordinare*: quare opus naturæ dicitur opus intelligentiæ, ratione ordinis reperti in illo. Idem docet D. Thomas quæst. 6. de veritate art. 1. in corpore ubi ait: *solus rationis est d. rigere & ordinare.* Et 2. 2. quæst. 83. art. 1. probat orationem esse actum intellectus, quia consistit in quadam ordinatione inferioris ad superiorem.

Secundò, Ordinate unum ad aliud, est unum cum alio conferre: Sed collatio unius cum alio, ad intellectum practicum spectat, sicut ad speculativum illatio unius ex alio: Ergo ordinare ad intellectum pertinet & non ad voluntatem.

Tertiò, Ordo rerum, secundum quòd à principio egrediuntur, & inter se invicem collocantur, pertinet ad artem quæ est habitus intellectus, ut docet D. Thomas quæst. 5. de veritate art. 1. ad 9. Ergo ordinatio rerum in finem, quæ ad providentiam spectat, ut ibidem ait S. Doctor, soli actui intellectus competere potest.

Quartò, Ordinare aliquid in finem, idem est quòd dirigere illud in finem: Sed directio in finem ad intellectum spectat, & non ad voluntatem, quæ cum sit potentia cæca, non potest alias dirigere, sed ab intellectu dirigi debet: Ergo idem quòd prius.

Denique, Ordinare pertinet ad superiorem, ut constat in rebus humanis: nam dux in exercitu ordnat quid à militibus agendum sit, Princeps in republica, quid vasalli facere debeant, Prælati in Religione, quid subditi debeant operari: Sed intellectus in homine est suprema potentia, & nobilior voluntate, ut docent Thomistæ in libris de anima: Ergo ordinare ad intellectum pertinet, & non ad voluntatem, quæ solum habet executivam ordinationem rationis, volendo unum propter aliud; quòd non est formaliter ordinare, sed ordinem ab intellectu practicum sequi & supponere, ut eruditè expendit Cajetanus 1. 2. q. 17. art. 1. unde si objectum sine ordine proponatur, absque ordine etiam à voluntate appetitur.

49 Dices, *Habitum charitatis in voluntate reli-*

det, & tamen ordinativus est, cum ex impetio & ordinatione illius, actus aliarum virtutum finem charitatis attingant, & meritorum finem: ut docet D. Thomas 1. 2. quæst. 1. 4. art. 4. ex quo 2. 2. quæst. 23. art. 4. infer charitatem esse formam virtutum, quia scilicet ordinat actus illarum ad finem, qui in moralibus obtinet rationem formæ.

Respondeo habitum charitatis esse ordinativum motivè: hoc est movendo intellectum, ut per fidem, vel per prudentiam infusam, ordinet actus aliarum virtutum in finem supernaturalem: non talem elicitive, hoc est elicendo actum ordinativum formaliter.

Dico secundo: Prædestinatio non importat ex æquo actum intellectus & voluntatis, sed adæquatè consistit in actu intellectus, connotando solum in obliquo actum voluntatis.

Hæc conclusio patet ex jam dictis: nam prædestinatio, ut supra dicebamus, est pars providentiæ: providentia autem non importat ex æquo actum intellectus & voluntatis, sed essentialiter consistit in actu intellectus, connotando solum in obliquo actum voluntatis: ut ostendimus Tractatu præcedenti, & expressè docet D. Thomas quæst. 7. de veritate art. 1. ubi ait: *Providentia includit scientiam & voluntatem, sed tamen essentialiter in cognitione manet, non quidem speculativa, sed practica.*

Adde quòd prædestinatio, ut dicemus conclusione sequenti, essentialiter consistit in actu imperii: Sed actus imperii est elicitive à solo intellectu, quamvis supponat electionem & motionem voluntatis, eamque connotet in obliquo, ut docet S. Thomas 1. 2. quæst. 17. art. 1. ergo & prædestinatio.

Adde etiam, quòd Augustinus supra relatus ait, prædestinationem nihil aliud esse quam præscientiam & preparationem, quorum utrumque ad intellectum pertinere monstravimus: Ergo actus voluntatis non constituit, etiam inadæquatè, prædestinationis essentiam, sed in obliquo solum & de connotato in ea importatur: ut constat etiam in prudentia, omnipotentia, & aliis virtutibus, & attributis, ad quæ necessario exiguntur actus utriusque potentia, & tamen ex illis non constatur in recto, sed in actu unius in recto consistunt, altero ingrediente tantum de connotato. §. II.

Alia difficultas expeditur.

Supposito quòd prædestinatio essentialiter in actu intellectus & non voluntatis consistit, restat discutiendum, an talis actus sit judicium regulans electionem, quò de mediis supponit electionem, & regulans usum & executionem: manifestum est enim, prædestinationem in judicio regulante electionem ad gloriam non posse consistere, quia judicium illud non est de mediis ad finem prædestinationis ordinatis, sed de fine prædestinationis, prædestinatio autem in efficaci mediis ordinatione consistit. Unde D. Thomas quæst. 5. de veritate art. 1. ad 2. hoc statim discrimen inter scientiam practica & providentiam, quòd illa est non solum de mediis, sed etiam de fine, providentia autem solum est de mediis ut ordinatis ad finem. Et quæst. sequenti art. 1. in corp. & in resp. ad 2. idipsum affirmat de prædestinatione, & docet quòd illa supponit electionem ad gloriam: quòd etiam allerit hic art. 4. Tota ergo difficultas procedit de judicio regu-

regulante electionem ad gratiam, & media ad gloriam efficaciter conducunt; & de iudicio practico talem electionem subsequente, quod imperium appellatur. Pro cuius decisione

Dico tertio: Prædestinationem non consistere in iudicio regulante electionem, quo de mediis convenientia iudicatur, sed in iudicio practico subsequente electionem, quod imperium vocatur.

Hec conclusio est expressa D. Thomæ quaest. præcedenti art. 1. ad 2. ubi ait: *Præcipere de ordinanda in finem, competit Deo, & secundum hoc convenit iudicio prudentiæ & providentiæ.* Et in hac quaest. art. 4. dicit quod *prædestinatio est pars providentiæ, sicut & prudentiæ, est ratio in intellectu existens, præceptiva ordinationis aliquorum in finem.* Quibus verbis rationem fundamentalem nostræ conclusionis insinuat: Nam prædestinatio, utpote providentiæ, consistit in actu principali prudentiæ: Sed talis actus (ut ex Aristotele & D. Thoma vidimus art. præcedenti) est imperium: Ergo in actu imperii essentialiter consistit prædestinatio.

Præterea, Prædestinatio est ordinatio efficax mediis quibus electi infallibiliter vitam æternam consequuntur. Sive, ut ait Augustinus supra relatus, est *preparatio mediis quibus certissime liberantur quicumque liberantur.* Sed iudicium electionem regulans, est sit ordinatio de mediis, non tamen est efficax ordinatio de his mediis determinatè, cum adhuc illo posito liberum sit Deo, non solum in sensu diviso, sed etiam in sensu composito, hæc aut illa media in ordine ad gloriam eligere: Ergo in prædicto actu essentia prædestinationis consistere nequit: unde cum illa in actu intellectus consistit, & non possit consistere in iudicio regulante electionem ad gloriam, ut supra ostendimus, restat ut consistat in iudicio practico subsequente ad electionem, & regulante usum & executionem, quod obtinet rationem imperii.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Prædestinatio, cum sit efficacissima, & omnino infallibilis, si in aliquo actu divini intellectus formaliter consistat, debet consistere in illo qui est omnium efficacissimus: Atqui actus iudicii antecedens electionem non est talis, sed solum actus imperii ad illam subsequens, & regulans usum & executionem; Ergo non in illo actu, sed in illo prædestinatio essentialiter consistit. Maior patet, Minor vero simul declaratur & probatur. Nam intellectus per iudicium præcedens electionem, iudicat tantum de convenientia mediis in ordine ad opus, unde ille actus explicatur per modum indicativi, ut si dicamus, *bonum est hoc facere, vel hoc est conveniens facere,* & pertinet ad illam habitudinem quam dicit voluntas ad finem per modum intentionis & affectus, & non ad eam quâ tendit in finem per modum executionis & causalitatis: unde in se non habet efficaciam ad executionem operis, nisi tantum radicaliter: posito enim iudicio de convenientia mediis, potest non sequi effectus, ob difficultatem executionis. Imperium autem superaddit quandam intimationem rei exequenti, movendo ad hoc quod fiat, & explicatur per modum imperativi, ut sic dicatur, *fac hoc;* pertinetque ad habitudinem quâ voluntas tendit in finem per modum executionis & causalitatis; quapropter stante imperio efficaci, non stat non sequi operationem & executionem mediis;

Tom. 11.

A Ergo imperium est actus intellectus practici omnium efficacissimus, ac proinde in illo inveniuntur omnia ad constituendam essentiam prædestinationis necessaria. Est enim ratione sui ratio ordinis mediis in finem, cum ad intellectum practicum ordinatio pertineat; & est efficax in virtute electionis præcedentis, actus enim voluntatis præcedens, virtualiter clauditur in actu subsequenti: quod iudicio electionem præcedenti petere nequit. Licet enim illud sit ordinatio mediis in finem, caret tamen efficaciam, quam non potest habere ab electione subsequente; quia unus actus non dat efficaciam alteri, nisi vel insuat in ipsum, vel in eo virtualiter permaneat: ad quod requiritur quædam antecessio, seu prioritas, saltem virtualis, quam non habet electio respectu iudicii à quo regulatur, sed solum respectu imperii ad illam consequentis, quo regulatur usus & executio operis.

§. III.

Solvuntur obiectiones.

Obijcies primò contra primam conclusionem. In Scriptura prædestinatio appellatur propositum, electio, & dilectio. Matth. 22. *Multi sunt vocati, pauci vero electi.* Ad Ephes. 1. *Elegit nos in ipso.* Et infra. *Prædestinavit secundum propositum voluntatis sue.* Ad Rom. 9. *Iacob dilexi:* Sed propositum, dilectio, & electio, sunt actus voluntatis: Ergo prædestinationis essentia in actu voluntatis consistit.

Confirmatur primò: Damascenus lib. 2. de fide cap. 9. dupliciter definit prædestinationem, dicit enim quod *prædestinatio est rerum procuratio quâ Deus fungitur.* Et rursus, *Providentiæ est voluntas Dei, per quam res omnes aptè congruenterque gubernat:* Ergo prædestinatio, quæ est quædam providentiæ, est actus voluntatis. Item Augustinus de prædest. Sanct. cap. 15. prædestinationem vocat, *propositum miserendi.* Et tandem D. Thomas in Opusculo de prædestin. cap. 1. ait: *Quamvis prædestinatio supponat actum cognitionis, nominat tamen actum voluntatis eligentis, ad ea quæ solâ gratiâ à voluntate conferuntur.*

Confirmatur secundò: Prædestinatio essentialiter est ille actus divinæ mentis, quo Deus destinat hominem ad gloriam: unde prædestinatio idem sonat ac præcedens destinatio, ut notat D. Thomas quaest. 6. de verit. art. 1. Sed actus destinandi, essentialiter est actus voluntatis, utpote decretum & propositum Dei: Ergo & prædestinatio.

Ad objectionem respondeo cum Divo Thoma loco citato in responsione ad primum. Quod *quia in actionibus anime, præcedens actus includitur quodammodo virtute in sequenti, & quia prædestinatio præsupponit electionem, quæ est in actu voluntatis, ideo in ratione prædestinationis aliquid includitur ad voluntatem pertinens, & propter hoc propositum, & alia ad voluntatem pertinentia, in definitione prædestinationis quandoque ponuntur.* Et in resp. ad 2. ait: *Prædestinatio non est idem quod electio, sed præsupponit eam, & inde est quod prædestinati, etiam electi dicuntur.* Addo quod sicut prædestinatio in Scriptura, interdum nominibus pertinentibus ad voluntatem significatur, ita sæpe nominibus ad intellectum spectantibus explicatur: ut ad Roman. 11. *Non repulit Deus plebem suam quam præcivit, id est præ-*

B 2

prædestinavit, ut explicat Augustinus de dono perseverantiæ cap. 17. Et 2. ad Timoth. 2. *Firmū fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc, novit dominus qui sunt eius.* Non potest ergo ex Scriptura efficaciter probari quod essentia prædestinationis in actu voluntatis aut intellectus consistat, sed hæc quæstio determinanda est discursu Theologico, & ex principiis Philosophiæ moralis, ex quibus conitatur providentiam, ac proinde prædestinationem, quæ est ejus pars, esse formaliter ordinationem mediorum, atque adeo dicere in recto actum intellectus practici, & in obliquo actum voluntatis.

61 Ad primam confirmationem eodem modo respondetur. Et ad D. Damascenum, dico quod sollicitudo & cura quam ponit in prima definitione, non est actus voluntatis, ut perperam intelligit Vazquez, sed actus intellectus, qui est imperium seu præceptum, ut expressè sentit D. Thomas 2. 2. quæst. 47. art. 9. dicens hanc sollicitudinem esse partem prudentiæ quæ in intellectu residet. Et in solutione ad 1. ait quod in præcepto & directione rationis sollicitudo consistit. In secunda autem definitione actum voluntatis ponit, vel quia ad prædestinationem præsupponitur, vel in illa virtualiter clauditur, juxta dicta, & idem dico ad D. Augustinum.

62 Locus D. Thomæ difficiliter explicatur. Plures dicunt illum mutasse sententiam: quod agrè sustineo, nisi quando ipsentet Præceptor Angelicus expressè aliquam sententiam retractat. Verius dici potest, opusculum illud D. Thomæ non esse: tum quia inter alia opuscula non invenitur: tum etiam quia in Romana editione, quæ cæteris præferenda est, in illius operibus non habetur, sed reperitur solum in fine primæ partis, Lugdunensis impressionis, factæ anno 1552, ubi ab aliquo studioso fuit insertum. Potest etiam responderi verba prædicti testimonii intelligi de actu cognitionis, respectu futurorum, quorum præscientia ad prædestinationem supponitur, ut docuit D. Thomas 3. parte quæst. 1. art. 3. ad 4. illorum scilicet (interprete Cajetano) quæ non causantur per prædestinationem. Non autem de scientia præparativa mediorum quibus finis prædestinationis obtinetur. Posteriora autem verba interpretari possumus de denominatione præsupposita & virtuali.

64 Ad secundam confirmationem negatur Minor: Nam licet destinatio connotet actum voluntatis, formaliter tamen est ordinatio mentis, per quam concipit agens ipsam rationem operis faciendi, ut explicat D. Thomas hic art. 2. ad 3. Unde si prædestinatio significat aliquando propositum exequendi talem ordinationem, est minus propriè.

65 Obijcies secundo contra eandem conclusionem, In illo consistit essentialiter prædestinatio, quo posita, & secluso quocumque alio, Petrus v.g. consequitur gloriam, & sine quo, quocumque alio posito, eam non consequitur; gloria enim est effectus præcipuus prædestinationis: Sed talis est actus voluntatis divinus; sicut enim impossibile est aliquem consequi gloriam sine voluntate Dei efficaci, ita repugnat quod Deus velit eam efficaciter alicui conferre, & quod illam non consequatur: Ergo in actu voluntatis prædestinatio consistit essentialiter.

65 Confirmatur primò: Prædestinatio, & providentia generalis quæ Deus provideret etiam reprobis auxilia sufficientia ad salutem, solum di-

stinguuntur in hoc quod prædestinatio includit voluntatem efficacem dandi gloriam, providentiam, verò generalis includit tantum inefficacem: Ergo cum idem sit constitutum & distinctivum reprobis, prædestinatio in actu voluntatis consistet.

Confirmatur secundo: Prædestinatio & reprobatio ad eandem potentiam pertinent: Sed reprobatio est actus voluntatis, utpote detestatio & odium Dei, juxta illud ad Roman. 9. *Jacob dilexi, Esau autem odio habui:* Ergo & prædestinatio.

Ad objectionem, concessa Majori, nego Minorem. Si enim per impossibile Deus haberet solum actum voluntatis conferendi Petro gloriam, nec ex tali actu voluntatis subsequeretur actus imperii illum efficaciter ad gloriam ordinans, de facto Petrus eam non consequeretur. Unde ad probationem in contrarium, dico idem non stare: Deus efficaciter velle alicui gloriam, nisi eam suo tempore efficaciter consequatur, quia ex vi illius volitionis efficacia, tanquam ex prima radice sequitur actus imperii, qui est efficax ordinatio mediorum in finem vite æternæ. Unde hoc argumentum solum probat prædestinationem initiativè & radicaliter consistere in actu voluntatis, & illum in ejus essentia importari, saltem præsuppositivè, & de consecrato, ut antea declaravimus.

Ex quo etiam patet responsio ad primam confirmationem. Respondetur enim verum esse prædestinationem distinguere a communi providentia, per hoc quod includit de comotato actum efficacem divinæ voluntatis conferendi media efficaciam ad consecutionem finis; ex hoc tamen non inferitur quod essentialiter consistat in actu voluntatis, sed tantum quod consistat in actu intellectus, comotante efficacem volitionem, & eam in virtute continentem.

Ad secundam, concessa Majori, nego Minorem: Nam sicut approbatio, cum sit quædam examinatio simul cum judicio rationis, ad intellectum pertinet, ita & reprobatio. Unde D. Thomas hic art. 3. docet quod illa est pars providentiæ, sicut & prædestinatio: providentiæ autem, ut ostendimus Tractatu præcedenti, ad intellectum pertinet. Nec obstat quod Apostolus reprobationem, odium; & prædestinationem, dilectionem appellet: his enim nominibus appellatur ad significandum, quod utraque actum voluntatis supponit, ut supra vidimus ex D. Thoma. Sic idem S. Doctor 1. 2. quæst. 13. art. 1. ad 1. docet electionem collatione appellari, non quia essentialiter collatio sit, sed quia collationem factam per intellectum supponit. Et qu. 16. art. 1. ad 1. ait Augustinum asserere quod uti est reprobatio, non quia usus essentialiter sit ordinatio, sed quia tendit in objectum per rationem ordinatam.

Obijcies tertio contra secundam conclusionem. De conceptu prædestinationis non solum est ordinatio, sed etiam efficacia & motio quoad exercitium: At efficacia & motio ad voluntatem spectat, sicut ordinatio ad intellectum: Ergo de essentia prædestinationis in recto, non solum est actus intellectus, sed etiam actus voluntatis.

Respondeo ex supra dictis: Motionem voluntatis esse à voluntate, motionem autem ordinativam ab intellectu, in virtute præcedentis actus voluntatis, ut docet D. Thomas locis supra citatis. De essentia autem prædestinationis non est motio appetitiva, sed ordinatio motiva, & ideò est

est ab intellectu adæquate ut elicente; à voluntate autem solum remotè, originaliter, & antecedenter.

72 Dices: Esse volitivum ita est proprium voluntatis, ut nullo modo intellectui communicari possit: Ergo etiam esse motivum quoad exercitium.

Sed nego Consequentiam & partem. Ratio dilectum est, quia ratio volitiva est substantia actus voluntatis; efficacia autem motiva, non est substantia, sed modus ejus: unde sicut libertas pateris voluntati tribuitur ut primo principio, actui tamen intellectus ex subordinatione ad voluntatem communicatur, quia illa est quidem motus illius; ita ob eandem rationem intellectus efficacia motiva communicari potest, licet ratio volitiva illi communicari nequeat.

73 Obijciens quartò contra ultimam conclusionem. D. Thomas 2.2. quæst. 49. art. 6. ad 3. ait: *In rebus ordinatis ad finem, quæ includitur in ratione providentiæ, importatur rectitudo consilij, & iudicij, & præcepti.* Ergo juxta D. Thomam, providentia & consequenter prædestinatio, non consistit adæquate in imperio, sed etiam in consilio & iudicio regulante electionem.

74 Respondeo rectitudinem consilij & iudicij importari in ordinationem, in qua providentia consistit, non constitutivè & formaliter, sed virtualiter & præsuppositivè: tum quia sine illis rectitudo imperij subsistere nequit: tum etiam quia in actibus animæ ordinatis, præcedens clauditur virtualiter in sequenti. Unde ut docet D. Thomas quæst. 5. de verit. art. 1. ad finem corporis, *In prudentia quodammodo includitur, & voluntas quæ est de fine, & cognitio finis*: quia scilicet uterque actus ad illam supponitur.

75 Obijciens ultimò contra eandem conclusionem. Prædestinatio est causa suorum effectuum: Sed imperium subsequens electionem, non est causa effectuum prædestinationis: nam in vi decreti seu electionis efficacia Dei, illi constituuntur futuri: Ergo in imperio electionem subsequente prædestinatio non consistit.

76 Confirmatur primò: Si per impossibile posita electione efficaci non sequeretur imperium, homines essent prædestinati, quia ex vi electionis inæstimabiliter gloriam consequerentur: Ergo antecedenter ad illud salvatur prædestinationis essentia.

77 Confirmatur secundò: Illud imperium cum supponat decretum efficax divinæ voluntatis, eiq; innaturatur, non est scientia simplicis intelligentiæ, sed visio eorum quæ ad finem prædestinationis conducunt: At scientia visionis suum objectum non causat, sed causatum supponit: Ergo imperium subsequens electionem, non causat prædestinationis effectus, ac proinde in illo prædestinatio non consistit.

78 Ad objectionem, concessa Majori, nego Minorem. Ad cujus probationem distinguo Antecedens: Constituitur futuri, inchoativè, & in ordine intentionis, concedo Antecedens. Complete, & in ordine tam intentionis quam executionis, nego Antecedens & Consequentiam. Sicut enim in sententia Suaris, & aliorum qui admittunt in Deo potentiam executivam, ab intellectu & voluntate virtualiter distinctam, ex hoc quod electio divinæ voluntatis sit efficax, non sequitur ex vi illius rem electam constitui complete futuram, ita ut necessarius non sit concursus potentia exequentis, quæ est posterior ipsa

A eò quod solum in suo ordine illam futuram constituat; ita nec in nostra sententia sequitur, necessarium non esse concursum imperij divini, sed solum colligitur illud cum efficaci electione esse infallibiliter connexum.

Ex quo patet solutio ad primam confirmationem: Dato enim illo impossibili, solum inchoativè homines essent prædestinati, non verò formaliter; nec in illo casu gloriam consequerentur, sed solum esset gloria inchoativè futura, non tamen completè, nec executioni foret mandanda: quia ad executionem & productionem rerum non sufficit electio, seu decretum intentionis, sed præterea requiritur usus activus, seu decretum executionis, & consequenter imperium illud dirigens, ut constat ex dictis articulo præcedenti.

B Ad secundam, concessa Majori, distinguo Minorem. Scientia visionis suum objectum nõ causat, sed causatum supponit: quando est purè speculativa, concedo Minorem. Si sit eminèter speculativa & practica, nego Minorem & Consequentiam. Vel secundò distinguo eandem Minorem: Scientia visionis suum objectum non causat, reduplicativè ut visionis est, transeat. Ut est practica, & approbationis, nego. Utraque solutio latè fuit exposita in Tractatu de scientia Dei.

Disp. 3.
art. 2.
c. 3.

ARTICULUS IV.

C *An prædestinatio sit pars subiectiva vel objectiva divinæ providentiæ?*

S. I.

Referuntur sententiæ, & vera eligitur.

C Ommunis consensus Theologorum est prædestinationem esse partem providentiæ. Ita D. Thomas in 1. dist. 40. quæst. 1. art. 2. & qu. 6. de veritate ar. 1. *Quare tota difficultas est in explicando quomodo sit pars, & an comparetur ad illam tanquam pars subiectiva, id est ut inferius essentialiter ad superius, ita quòd providentia ut sic dividatur in quatuor vel quinque attributa virtualiter distincta: scilicet in providentiam naturalem, supernaturalem generalè, prædestinationem, reprobationem & providentiam ordinis hypostatici; eò ferè modo quo virtus moralis in Deo dividitur in misericordiam, justitiam, liberalitatem, &c. tanquam in diversa attributa, virtualiter inter se distincta. Vel solum sit pars objectiva illius, ita ut una & eadem providentia virtualiter indistincta attingat illos tres ordines, naturæ, gratiæ & unionis hypostaticæ, & solum ratione diversorum objectorum materialium ad quæ se extendit, diversa nomina sortiatur. Sicut scientia licet sit unicum attributum virtualiter indistinctum, dividitur tamè in scientiam simplicis intelligentiæ & visionis, approbationis & improbationis, &c. per ordinem ad diversa objecta materialia ad quæ terminatur, ut in Tractatu de scientia Dei declaravimus.*

Prima ergo sententia docet prædestinationem ab aliis providentiæ partibus distingui attributivè, sicut distinguuntur intellectus & voluntas, vel scientia & amor, & cõsequenter comparari ad providentiam ut sic, tanquam partem subiectivam illius. Pro hac sententia refertur Soto super Epistolam ad Roman. cap. 9. Illam insinuat Molina quæst. præcedenti art. 2. disp. 2. & proba-

Disp. 1.
art. 3.
82

B 3 ba